

Når Teater Underviser

“...Endnu en perker ruller en ældre dame! ...Paki-butikkerne overtager High Street! ...Giv dem en sum penge og send dem hjem!!...”

Jamie læser op fra avisen, med overraskelse og væmmelse i stemmen. Hun vidste ikke, det var den slags aviser, hendes ven, Mick, stod på gaden og solgte.

AF HELENA AVIAJA KNUDSEN
Studerende, Københavns
Pædagog Seminarium.

“Måske skulle du tage og læse det.” Siger han, “Så kan det være, at du kan lære lidt om hvordan vi, det britiske folk, tænker og føler!”

“Jeg ved godt hvordan det britiske folk tænker og føler!” svarer hun og fortsætter, mens hun peger på sig selv: “Jeg ved i hvertfald hvordan denne britiske person tænker og føler!”

Vi befinder os til en teaterforestilling på en “Secondary School” i sydøst London. “Identity” hedder forestillingen. Publikum er unge mellem 11-18 år. Det der udspringer sig på scenen er et “Theatre in Education” program fra GYPT, Greenwich & Lewisham’s Young People’s Theatre.

I min anden lønnede praktik valgte jeg at tage til London, for at beskæftige mig med *Teater og Drama som Pædagogisk Redskab for Personlig Udvikling*. Her stiftede jeg bekendtskab med begrebet “Theatre & Drama in Education”, og en ny verden åbnede sig for mig. Min rygsæk blev bogstaveligt talt fyldt op med ideer og inspiration. Og det der nu ligger begravet i den rygsæk, er lige præcis, hvad jeg kunne tænke mig at bruge min fremtid på.

“Identity”

Lad mig vende tilbage til Theatre in Education (T.I.E) programmet fra GYPT.

Historien handler om Jamie. Den fortæller om de barrierer hun støder på i forhold til sin identitet som sort kvinde i London og bringer

I Theatre in Education (T.I.E) benytter man sig af *interventioner*. En intervention er en afbrydelse af handlingen for at indføre publikum aktivt i problemstillingen. Dette kan være ved diskussion eller ved aktiv medvirken i forestillingen.

mange spørgsmål på bane om identitet, kulturel baggrund og racisme.

Forestillingen er godt igang og tilskuerne er blevet ført ind i handlingen. Vi er i flash back tilbage til Jamies ungdom, hvor hun er i biografen med sin hvide kæreste, Baz. De ser nyforelskede ud og sidder tæt sammen i sæderne, mens de lidt genert holder om hinanden. Pludselig er der en bagfra, der spytter på Baz. Han springer aggressivt op fra sit sæde og råber: “Hey – hvem var det???!”

“Get lost, Nigger Lover!!” lyder en stemme fra biografensalen.

Her sker den første intervention. Her standser handlingen. De to skuespillere, der spiller Jamie og Baz, bliver i deres rolle, mens den tredje skuespiller træder frem på scenen, som sig selv, og henvendt til publikum siger: “Okay, lad os prøve at stoppe her for et øjeblik. Hvad var det, der lige skete?”

Hun fungerer nu som en guide for de unge og leder interventionen ved at stille spørgsmål eller bede om de unges medvirken. Hun siger for eksempel “Jeg vil nu bede jer om at forestille jer, at I er tilskuere i denne biograf. Og når jeg tæller til tre, vil jeg se jeres reaktion på det der lige skete”.

Hun tæller til tre og man mærker tydeligt de unges reaktion. Nogle holder vejret i vrede, mens andre kommer med dybe forargede suk.

Hun stiller nu forskellige spørgsmål til de unge, for eksempel:

- *Hvorfor reagerede du som du gjorde og hvad tænkte du?*
- *Ville du gøre noget?*
- *Hvordan tror I, Baz har det lige nu?*
- *Hvad tror I, han vil gøre?*
- *Hvordan tror I, det påvirker Jamie?*

Hun hjælper historien videre ved sige “Lad os nu prøve at se, hvad der sker i den næste del af historien...”

Dette er et eksempel på, hvordan en intervention kan foregå. I løbet af “Identity” er der 5 interventioner, alle forskellige fra hinanden. Her får de unge blandt andet lov til at give gode råd til en af personerne i historien. Eller de får muligheden for at komme op på scenen og spille en af karaktererne i en given situation.

Downham Tamil Association (DTA)

Et andet sted i sydøst London, Lewisham, er en gruppe tamil-børn er ved at sætte en forestilling op, som de selv har lavet. Dette projekt er et “Drama in Education” (D.I.E) program og ligeledes et initiativ fra GYPT.

Det lille hinduistiske tempel ligger lettere ubemærket mellem et par faldefærdige bygninger i en lille gade i Lewisham. Det er her tamil-børnene mødes hver lørdag formiddag.

Vi træder ind i en duft af søde kager og lampeolie. Og i entreen mødes vi af en stor sko reol, hvor alle sætter deres sko, inden de går ind i selve templet. En travl præst i bar

overkrop vimser forbi os, og derefter et par kvinder i fine, guldbroderede kjoler. Nogen fortæller os, at der er bryllup i dag. Fra templet høres musikken fra den time lange ceremoni.

Inde fra et af de bagerste rum, i modsat retning af templet, høres pludselig en masse larm og skrig: "*Åh-nej, det er den tredje ildebrand, der har været i vores landsby i denne måned.*" siger en voksen kvindestemme, "*Jeg kan ikke forstå det! Der er noget mystisk ved disse ildebrande!*"

Det er de 12 tamil-børn og tre kvinder fra GYPT, der arbejder derinde. Hele denne sæson har de beskæftiget sig med temaet, ild. De har undersøgt emnet ved hjælp af leg og improvisation og gennem processen arbejdet med følgende spørgsmål:

- Hvad er ild?
- Hvilken rolle spiller den for os?
- Hvad kan vi bruge den til?
- Hvornår er den nyttig?
- Hvornår er den farlig?
- Hvordan så verden ud, før mennesket opdagede ild?
- Hvordan fik de ild?
- Hvordan lærte de at beherske den?

Ud fra dette har børnene lavet deres egen forestilling. Den handler om en Ild- og en Vand-Gud og et sølle folk, som ikke kan finde ud af at kontrollere nogle af delene. Så Guderne bliver nødt til at gå ned og undervise dem.

I slutningen af denne sæson skal tamil-børnene desuden ud at vise deres forestilling til andre børn og unge, på en lokal børneteater-festival.

Arbejdet med børnene bliver tilrettelagt i tæt samarbejde mellem hindu-samfundets voksne og Stella Barnes, som er leder af projektet.

De problemstillinger som hindu-samfundets voksne ofte peger på er, at de føler en stor generationskløft, mellem dem og deres børn. Tamilernes kultur er truet og de voksne føler, at den bliver mere truet i og med at deres børn samler nye britiske kulturværdier op og glemmer deres oprindelige historie.

Derfor tager arbejdet i workshops'ene ofte udgangspunkt i aspekter fra tamil-kulturen. På samme måde er temaet, ild, valgt, fordi ilden spiller en stor rolle i hinduismen. At tænde flammen i olielampen og at tilbede ilden er en væsentlig del af mange hinduistiske begivenheder. Og der findes adskillige ritualer i forbindelse med denne flamme.

Et nyttigt værktøj

T.I.E og D.I.E opstod i London i 70'erne. Siden har det været en velkendt og populær måde at undervise på i England.

Drama og teater er efter min mening et genialt stykke værktøj, når man, som jeg, skal ud og arbejde med mennesker. Med drama og teater kan jeg på samme tid skabe distance og nærhed. Dette giver rum og mulighed for, med

et populært udtryk, *at møde mennesket, der hvor det er.*

I drama kan de unge eksperimentere med og øve sig i at "leve". De har mulighed for at leve sig ind i mennesker og begivenheder, der er langt væk fra dem selv. Hvilket giver dem mulighed for at se tingene fra andre synsvinkler og at udvikle deres empatiske sans.

Samtidig er de beskyttet mod det, der ligger følelsesmæssigt tæt på, fordi det der foregår ikke er virkelighed. Da sig beskæftiger sig med en opdigtet karakter, kan de ikke blive stillet personligt til ansvar, for det der sker. Og det er aldrig "*deres*" personlige problemer, der bliver diskuteret, men de kan bruge "*deres livserfaring*" til at rådgive eller skabe en opdigtet karakter.

Drama stiller spørgsmål til tingenes tilstand og åbner for nye muligheder. Det kan få dem til at tænke: "*Jeg behøver ikke at være, gøre og opføre mig sådan her, tingene kan være anderledes.*"

På denne måde kan drama give dem en følelse af bemyndigelse og ansvar, for det der sker omkring dem. Det lader dem bruge deres erfaring til at reflektere og analysere verden omkring dem og herefter tage beslutninger om, hvad der skal ske i fremtiden.

Den opdigtede virkelighed

T.I.E og D.I.E er en anderledes indgang til indlæring. Og det kan stimulere en række forskellige intelligenser, både på det emotionelle og det intellektuelle plan.

Ifølge Adam Annand, som er T.I.E-skuespiller på GYPT, griber denne undervisningsform tit fat i børn og unge, som er mere tilbageholdende i andre undervisnings-situationer. Han siger:

"Igen og igen og igen kommer lærere op til mig og siger: "Det er helt utroligt - den gruppe arbejder ikke særlig godt sammen. Jeg ved ikke, hvordan I fik dem til at arbejde så godt sammen så længe" eller "den og den siger normalt ikke noget i klassen"... og det oplever vi dagligt, når vi arbejder i skolerne."

T.I.E og D.I.E skaber et nyt og trygt miljø at diskutere svære dilemmaer i. Ved brug af fiktive situationer, som ligger tæt på virkeligheden, rører det tilhørerne følelsesmæssigt, og det får dem til at mene og synes noget. Dette kan få nogle til at glide ud af deres daglige rollemønstre og udfordre sig selv både intellektuelt og følelsesmæssigt.

Det kan ligeledes give ny energi til samarbejde, fordi det inspirerer og åbner til en demokratisk debat, hvor ingen kan sige noget forkert, men hvor alles bud har lige stor vægt.

Yderligere udfordrer det deltagernes kommunikations- forhandlings- og samarbejds-evne.

To Be or not to Be

I løbet af mine seks måneder i London har jeg set både børn, unge og voksne bevæge sig ud på de skrå brædder. Og jeg har set, hvordan

det kan ændre den mest selvudslettende personlighed til at blive både powerfuld og selvværdig.

En af tilskuerne til "Identity" er Georgina på 14 år. Hun er lige blevet spurgt om at komme op på scenen for at spille Jamie. Den situation, som hun skal spille, er der, hvor Jamie diskuterer med Mick angående de nazistiske blade, som han sælger på gaden. Georgina, som selv er hvid, skal altså agere Jamie, der er sort, i en diskussion om racisme.

Hvad kan dette give Georgina?

Først og fremmest kan det give Georgina en mere specifik fornemmelse af, hvilke problemer hendes sorte kammerater fra skolen kan løbe ind i.

De problemstillinger, som Jamie støder på i forhold til sin identitet, kan måske sidestilles med nogle af de problemer, som Georgina støder på i forhold til sin egen identitet. Så Georgina kan ved hjælp af egne erfaringer og empatisk sans handle med og afprøve forskellige løsnings-muligheder. Først og fremmest i forhold til Jamie, men også i forhold til hende selv.

Dette giver Georgina mulighed for at udfordre nogle af de problemer, hun selv støder på i hverdagen. Hun kan udtrykke og udtale sig i trygge omgivelser i og med, at hun ikke taler på sine egne vegne. Og hun kan få en følelse af, at have indflydelse på sit eget liv.

Yderligere har Georgina mulighed for at gøre opmærksom på og vise nye sider af sig selv til sine kammerater. Hvilket kan give hende en følelse af selvtilid, bemyndigelse og ansvar.

Har jeg set lyset?

Jeg føler mig overbevist om, at idéen bag T.I.E. og D.I.E. vil kunne bruges i pædagogiske sammenhænge i Danmark.

Men selvfølgelig er der også svage sider i forhold til at bruge drama i pædagogisk arbejde. Ligesom andre undervisningsformer virker drama ikke for ALLE uden undtagelse. Og det er heller ikke ALT man kan lære ved hjælp af drama. Til gengæld tror jeg, at det er en metode, som når den rammer folk, virkelig giver dem et skub i den rigtige retning.

T.I.E og D.I.E er effektivt. Derfor er det også vigtigt, at man som guide i et T.I.E eller D.I.E program ved, hvad det er, man har med at gøre. Det er vigtigt at beskytte deltagerne og det er vigtigt ikke at efterlade dem midt i en suppedas af uafklarede følelser, som de ikke selv kan holde styr på.

"Vi spørger aldrig de unge, hvad de selv har prøvet eller været udsat for. Vi beder dem om at bruge deres oplevelser, viden og forståelse – deres ekspertise - til at støtte eller rådgive en opdigtet person." siger Adam Anand.

Når dette er sagt, kan man vel godt sige, at jeg har "set lidt af lyset"! Jeg er i hvert fald blevet meget inspireret af den måde de bruger teater og drama i undervisningen på i London. Og det er helt sikkert, at jeg ikke vil holde mig

tilbage fra at udvikle, det jeg har lært i London, i min pædagogiske praksis her i Danmark.

London og Danmark adskiller sig selvfølgelig fra hinanden, og der er mange ting, som jeg ikke kan kopiere til Danmark. Men jeg har anskaffet mig en værktøjskasse, hvis indhold er så basalt, at jeg kan bruge den i en hver given kontekst.

Denne sommer bliver jeg færdig som pædagog. Mit fokus gennem hele uddannelsen har været drama, musik og bevægelse. Det er nu, jeg skal ud i den virkelige verden og prøve det hele af. Om fem eller ti år ser jeg mig selv, som workshop-leder, dramaterapeut eller T.I.E skuespiller. Ønsk mig held og lykke – rejsen er lang og spændende, og jeg glæder mig.

□

Kildehenvisning:

Litteratur:

Lorenzen, Charlotte: *Drama - oplevelse og indsigt*
Teaterforlaget Drama, 1992

O'Neill, Cecily & Lambert, Alan: *Dramaforløb*
Teaterforlaget Drama, 1988

Interviews:

Viv Harris, *Artistic Director*, GYPT

Stella Barnes, *Theatre Development Worker*, GYPT

Adam Annand, *T.I.E actor*, GYPT